

Uczelnie bez barier: wsparcie dla studentów z niepełnosprawnościami

Polskie uczelnie dokładają coraz większych starań, by umożliwić zdobycie wyższego wykształcenia młodym ludziom bez względu na stan ich zdrowia. Jako osoba z niepełnosprawnością lub chorobą przewlekłą możesz skorzystać z wielu ofert wsparcia. Odpowiednio wykorzystane pomogą ci one pozbyć się części przeszkód na drodze do wymarzonego dyplomu. Pokonywanie barier niejedno ma imię: od skrojonych na miarę planów studiów poprzez zwiększanie dostępności kampusów aż po zapewnienie pomocy asystenta dydaktycznego. Z artykułu dowiesz się, na jakie rodzaje wsparcia osób niepełnosprawnych możesz liczyć oraz jak się o nie ubiegać.

Na czym polega wyrównanie szans edukacyjnych?

Każde studia wymagają zaliczenia kolejnych etapów: zaliczenia konkretnych zajęć, dopełnienia terminów i zdania egzaminów. Będąc osobą z niepełnosprawnością ruchową lub sensoryczną, możesz w tym procesie napotykać różnorakie przeszkody. Zadaniem uczelni jest usuwanie ich w taki sposób, by w miarę możliwości wszyscy studiujący otrzymali **zbliżone szanse zdobycia wiedzy**. Pomocą posłużą ci specjalnie w tym celu powołane organy i instytucje:

- Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych
- Rada Studentów z Niepełnosprawnością przy Samorządach Studenckich
- Akademickie Centra Wsparcia i Doradztwa
- Stowarzyszenia i zrzeszenia studentów z niepełnosprawnościami

Zanim rozpoczniesz studia, zorientuj się, czy powyższe organizacje działają przy wybranej przez siebie uczelni. Nawiąż kontakt z ich przedstawicielami i poinformuj ich o swoich indywidualnych potrzebach. Dzięki nim w mgnieniu oka zorientujesz się w dostępnych formach wsparcia. W ten sposób nie przegapisz też żadnego terminu składania wniosków o stypendia i zapomogi.

Kandydaci z niepełnosprawnościami – rekrutacja na studia

Osoby z niepełnosprawnościami mają na uczelni takie same prawa i obowiązki, jak pozostali studenci. Dotyczy to również procesu rekrutacji, którego zasady są **jednolite dla wszystkich kandydatów**. Placówki edukacyjne mogą jednak wyjść ci naprzeciw, w przypadku, gdy zmiany w procedurach przyczynią się do wyrównania twoich szans jako osoby niepełnosprawnej. **Dostosowanie rekrutacji** często polega na:

1. Zmianie formy egzaminu wstępnego z pisemnej na ustną lub odwrotnie.
2. Możliwości korzystania ze specjalistycznego sprzętu (np. oprogramowania wspomagającego).
3. Przystosowaniu materiałów egzaminacyjnych (np. przygotowaniu dokumentów w brajlu lub druku powiększonym).
4. Wydłużeniu czasu trwania egzaminu lub rozmów kwalifikujących na studia.

Tak jak wszyscy inni kandydaci, do dokumentów rekrutacyjnych musisz dołączyć **zaświadczenie lekarskie** o braku przeciwwskazań do podjęcia studiów wyższych na wybranym kierunku. W teczce powinna znaleźć się też kopia **orzeczenia o stopniu niepełnosprawności**, która stanowi podstawę prawną udzielenia większości form wsparcia.

Studia dla osób niepełnosprawnych – wyrównanie szans w codziennym studenckim życiu

Gdy miejsce na wymarzonym kierunku masz już w kieszeni, nadszedł czas na organizację bieżących spraw na uczelni. Osoby z niepełnosprawnościami lub chorobami przewlekłymi mogą liczyć m.in. na zatwierdzenie **indywidualnej organizacji studiów (IOS)**. Umożliwia ona stworzenie skrojonego na miarę planu tygodniowych zajęć. W ten sposób poszczególne seminaria i wykłady nie będą

kolidowały np. z wizytami lekarskimi lub rehabilitacją. Przy dobrej współpracy ze strony wykładowców pozwoli ci to ukończyć studia dzienne w przewidywanym terminie. Jeśli jednak okaże się to konieczne, rozważ decyzję o przejściu na **tryb zaoczny**. Dobrze jest mierzyć siły na zamiary i zaliczać kolejne etapy studiów we własnym tempie.

Wiele uczelni wprowadziło dodatkowe ułatwienia, pomocne niepełnosprawnym studentom w organizacji studiów:

- **Pierwszeństwo przy wyborze zajęć:** w przypadku seminariów z ograniczoną liczbą uczestników, osoby z niepełnosprawnościami mają często pierwszeństwo wyboru grupy. Otrzymują tym samym większe pole manewru do stworzenia elastycznego planu tygodnia.
- **Nieobecności:** czasami niepełnosprawnym studentom trudniej jest dotrzeć na wszystkie ćwiczenia czy wykłady w semestrze. Mogą oni ubiegać się wtedy o zmianę zasad uczestnictwa w zajęciach. Najczęściej polega ona na zwiększeniu dopuszczalnej liczby nieobecności.
- **Formy zaliczenia:** zajęcia praktyczne, laboratoryjne lub terenowe są często integralną częścią programu studiów, niezbędną do ukończenia danego roku. Studenci z niepełnosprawnościami mogą starać się m.in. o ich przełożenie lub rozłożenie na kilka semestrów. Wykładowcy mogą zaproponować ci też alternatywny sposób zaliczenia zajęć.

Pomoce integracyjne dla niepełnosprawnych studentów: sprzęt i asystenci

Oprócz wspomnianych już możliwości dostosowania toku studiów do swoich potrzeb, zapoznaj się też z bardziej namacalnymi formami pomocy. Coraz częściej przy szkołach wyższych działają Wypożyczalnie Sprzętu dla Osób z Niepełnosprawnościami, które w swoim inwentarzu mają m.in. laptopy z ekranami brajlowskimi, powiększalniki, dyktafony, mikroporty dla osób niedosłyszących oraz wiele przydatnych programów i aplikacji, jak np. Duxbury Braille Translator czy OCR FineReader.

W studenckiej codzienności możesz też liczyć na wsparcie **asystenta dydaktycznego**. Jest nim zazwyczaj wybrana przez ciebie osoba, która będzie towarzyszyć ci podczas załatwiania uczelnianych spraw. Najczęściej w tej roli występuje po prostu **kolega lub koleżanka z grupy**. W tej kwestii dużo zależy od twojej własnej inicjatywy. To ty bowiem zgłaszasz potrzebę asysty, określasz jej zakres i umawiasz was na spotkanie w Biurze ds. Osób Niepełnosprawnych. Tam podpisujecie **umowę**, dzięki której twój asystent może otrzymywać wynagrodzenie. Osobno rozpatruje się prośby studentów, ubiegających się o wsparcie **tłumacza języka migowego**. Uczelnie często posiadają już pulę wykwalifikowanych specjalistów, z którymi współpracują. Wsparcie asystenta lub tłumacza może przybierać różne formy, takie jak m.in.:

- asysta w dotarciu na uczelnię
- pomoc w poruszaniu się po kampusie
- sporządzanie notatek, kserowanie materiałów
- głośne czytanie tekstów, skanowanie, digitalizacja
- pomoc w korzystaniu z zasobów bibliotecznych
- asysta podczas załatwiania spraw w dziekanacie
- obecność podczas konsultacji z wykładowcami

Dostępność na terenie kampusu – na co zwrócić uwagę? (h2)

Dla osób niepełnosprawnych studia wiąże się często z dość dosłownym pokonywaniem przeszkód. Chociaż dostępność kampusów stopniowo się zwiększa, wiele starszych uniwersyteckich budynków wciąż wymaga modernizacji. Zanim złożysz papiery na konkretną uczelnię, wybierz się na oględziny sal wykładowych, biblioteki, stołówki i innych ważnych budynków oraz pomieszczeń. A co, jeśli nie spełniają one wcale twoich wymagań? Nic straconego! Istnieje kilka rozwiązań, które możesz

zastosować. Jednym z nich jest **złożenie podania o przeniesienie zajęć** do bardziej dostępnych obszarów kampusu. Nie bój się też być motorem zmian. Domagaj się potrzebnych ulepszeń i jeśli to tylko możliwe **składaj wnioski o modernizację**. Każda propozycja ulepszeń stanowi dla uczelni ważny impuls do kolejnych zmian.

Aby kampus zasługiwał na miano dostępnego, powinny się na nim znaleźć m.in.:

- toalety dla niepełnosprawnych
- miejsca parkingowe dla niepełnosprawnych
- windy, rampy, pochylnie, przestronne korytarze
- pokój do wyciszenia i relaksu
- stanowiska pracy wyposażone w odpowiedni sprzęt
- urządzenia do adaptacji materiałów naukowych (np. drukarki brajlowskie)

Pomoc materialna i stypendium dla niepełnosprawnych studentów

Kwestie finansowe potrafią spędzić sen z powiek każdego przyszłego studenta. Osoby z niepełnosprawnościami lub chorobami przewlekłymi mogą korzystać z tych samych świadczeń, które przysługują ich kolegom i koleżankom: stypendium socjalnego, rektora dla najlepszych studentów oraz ministra za wybitne wyniki w nauce. Oprócz tego, w ramach wyrównania szans edukacyjnych, możesz uzyskać **stypendium specjalne dla niepełnosprawnych studentów**. W zależności od uczelni jest ono przyznawane na semestr lub rok i wypłacane co miesiąc.

Oprócz środków, przyznawanych poszczególnym studentom, uczelnia dysponuje też **dotacjami na finansowanie kosztów oraz realizację inwestycji** służących kształceniu niepełnosprawnych studentów. To właśnie z tej puli opłacane są wynagrodzenia i szkolenia dla asystentów i tłumaczy. Dodatkowo, wspomniane środki mogą być przeznaczane na:

- zakup wyposażenia do uczelnianej wypożyczalni sprzętu dla niepełnosprawnych
- zakup specjalnie dostosowanej literatury naukowej
- organizację zajęć wychowania fizycznego dla osób z niepełnosprawnościami
- szkolenia podnoszące świadomość związaną z obecnością osób niepełnosprawnych na uczelni

Nie bój się brać spraw we własne ręce. Im więcej swoich potrzeb zakomunikujesz za pośrednictwem Biura ds. Osób Niepełnosprawnych lub samorządu studenckiego, tym większe są twoje szanse na uzyskanie wsparcia. A przy okazji dołożysz swoją cegiełkę do długofalowego polepszenia komfortu studiowania osób z niepełnosprawnościami na polskich uczelniach.

Różnorodne formy wsparcia mogą usunąć z twojej drogi do wymarzonego dyplomu przynajmniej część przeszkód. Poznaj swoje prawa i korzystaj ze wszystkich możliwości wyrównania szans edukacyjnych, jakie oferuje uczelnia. Pozwól, by wsparcie finansowe, organizacyjne oraz asystenckie zdjęło część ciężaru z twoich barków. Tak odzyskaną energię poświęć na naukę i krok po kroku zaliczaj kolejne etapy edukacji. Życzymy ci wielu sukcesów!

[Źródło](#)